

*Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!*

*Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Tư, ngày 25/03/2026.*

\*\*\*\*\*

## **PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC**

### **Bài 380: Tự tâm vốn không sanh diệt**

Chân tâm bản tánh của chúng ta là không sanh, không diệt. Trong Phật pháp, lúc thì nói không sanh không diệt, lúc lại nói có sanh có diệt, khiến nhiều người thắc mắc liệu điều này có mâu thuẫn không. Câu trả lời là không mâu thuẫn. Ở chân đế thì là không sanh không diệt, ở tục đế thì nói tất cả các pháp đều có sanh có diệt. Trong Kinh Kim Cang, Phật nói: “Thế gian vô thường, khổ, không, vô ngã”, thế nhưng chúng ta không nhìn thấu điều này nên còn xem vô thường và sự khổ đau chỉ xảy ra với ai đó, với những người không tu; chứ với người biết tu thì không vô thường, không khổ đau. Đây là cách nhìn sai lầm, chỉ là vọng tưởng.

Chúng ta đến thế gian này nghĩa là đối diện với khổ, không, vô thường, vô ngã. Dù chúng ta ở đẳng cấp nào, có địa vị ra sao thì đều phải đối diện với những vấn đề trên. Cho nên, nếu không nhìn thấu thì chúng ta sẽ đầy khổ đau. Đôi khi, người sống bình dị thì niềm đau nỗi khổ còn nhẹ vì họ không có gì để mất; trong khi người nhiều tiền của, vật chất, địa vị cao lại khổ đau nhiều. Cho nên, chúng ta phải hiểu rằng chân tâm bản tánh của chúng ta thì không sanh không diệt, còn vọng tâm của chúng ta thì luôn không ngừng sanh diệt.

Hòa Thượng nói: **“Trên Kinh Kim Cang, Phật nói: “Phàm sở hữu tướng, giai thị hư vọng”. Chân thật và hư vọng có giới hạn ở chỗ nào? Cái gì thay đổi thì đó là hư vọng.”** Nói hư vọng là muốn nói đến sự hay thay đổi, biến đổi nhanh. Hiện tại, chúng ta đang sống trong một thế giới hư vọng, đang chuyển biến rất nhanh. Tuy nhiên, chúng ta lại hiểu điều này một cách mơ hồ và vẫn bị thế giới hư vọng này làm cho khổ đau. Từ “vọng tâm” là để chỉ tâm thay đổi nhanh, còn “chân tâm” là để chỉ sự thường hằng, không thay đổi.

Tịnh Độ Tông có câu: **“Chớ đợi đến già mới niệm Phật, mộ ngoài đồng thiếu gì người tuổi trẻ”**. Rất nhiều người cứ nghĩ rằng mình khỏe thế này làm sao mà chết được. Trước đây, tôi có biết một người có tướng mạo to lớn, rất khỏe, bị mấy chục người dùng gậy gộc đánh mà không chết. Anh ấy luôn nghĩ mình không thể

bệnh, sẽ sống khỏe, sống mãi. Vậy mà, chỉ vì một tai nạn giao thông mà qua đời. Chúng ta thấy thế gian là vô thường và thật may là chúng ta đã học Phật, biết đến Phật pháp. Nhờ đó, chúng ta tu tập để thay đổi cách thấy, cách làm, cách nói của chính mình. Tuy là chúng ta đã có thay đổi nhiều nhưng chưa đủ để giúp mình thoát khỏi sanh tử, vãng sanh thế giới Tây Phương Cực Lạc.

Bài học hôm qua, Hòa Thượng chỉ dạy chúng ta rằng mục tiêu duy nhất của người niệm Phật chính là vãng sanh thế giới Tây Phương Cực Lạc, còn hết thảy các thứ khác đều là giả. Chúng ta phải tùy duyên mà qua ngày, mọi thứ không nên chấp trước, cưỡng cầu. Đó mới là người chân thật giác ngộ. Còn nếu chúng ta chấp trước, cưỡng cầu thì sai rồi. Nhiều người tuy chưa học Phật nhưng đối với việc sanh tử họ rất nhẹ nhàng; trong khi có nhiều người học Phật lâu năm, có thể nói là rất sợ chết. Ngày ngày chăm chút bản thân từng ly từng tí. Đây chính là chấp trước. Trong khi đó, việc cần làm để lợi ích cho chúng sanh thì lại không cố gắng, không nỗ lực. Nếu cứ mãi thế này, đến lúc gặp chướng ngại thì sự đau khổ của họ sẽ ngày một lớn hơn.

Hòa Thượng nói: ***“Các bạn hãy thử quan sát mà xem, thế gian này có thứ nào mà không thay đổi không. Thân thể của chúng ta, tế bào bên trong đang không ngừng thay đổi.”*** Một ngày, hàng triệu tế bào trong cơ thể chúng ta đang thay đổi, đang sanh diệt trong từng sát na. Đó chẳng phải là giả sao? Là hư vọng sao? Đó chẳng phải là chân thật! Ngay từ nơi chính mình, hãy quán sát để thấy mới lúc nào chúng ta còn là thiếu niên, thế rồi nhanh chóng trở thành trung niên và lão niên. Nhiều thứ đã trở nên chậm chạp hơn.

Hòa Thượng nói: ***“Phật và Đại Bồ Tát nhìn thấy tất cả đều không sanh không diệt, đều thường hằng, chúng ta không cách gì có thể tiếp nhận, cũng không cách gì có thể thể hội được điều này.”*** Vì sao? Vì chúng ta chưa sống với chân tâm của chính mình. Khi nào quay trở về với chân tâm, không sống với vọng tâm thì mới hiểu. Hiện tại chúng ta chỉ tạm hiểu, nhưng thật ra nếu hiểu thật sự thì đã không khổ đau. Phật và Đại Bồ Tát đã đạt được chân tâm bốn tánh nên các Ngài có thể thường hằng nhìn thấy mọi sự mọi việc đang chuyển từ thể này sang thể khác.

Con người có sanh già bệnh chết và luôn đối diện với sanh ly tử biệt. Nước mắt của chúng ta khóc đưa tiễn người thân, khóc cho chính mình từ vô lượng kiếp

đến nay phải nhiều như nước biển. Rõ ràng, khổ đau đến mức nào khi bắt lực nhìn thấy người thân ra đi. Thế mà chúng ta còn chưa nhận ra. Chúng ta nghe một ai đó đang gặp phải sanh lão bệnh tử, ái biệt ly khổ, cầu bất đắc khổ, oán tắng hội khổ thì vẫn cảm thấy ngậm ngùi. Đây chính là cảm tình vọng động, vẫn chưa nhìn thấu.

Hòa Thượng nói: ***“Cách thấy của chư Phật Bồ Tát là thấy từ nơi chân tướng còn cách thấy của chúng ta (cái tướng mà chúng ta thấy) là vọng tướng. Kỳ thật, tướng đều là chân thật. Trong tướng làm gì có chân có vọng. Chân và vọng là ở nơi tâm của chính mình. Phật chỉ dùng chân tâm và Ngài đem cảnh giới thật chứng của Ngài giảng nói cho chúng ta.”*** Hằng ngày, chúng ta không nhìn thấy chân tướng, chỉ nhìn từ nơi vọng. Nói cách khác, chúng ta không dùng chân tâm mà chỉ dùng vọng tâm trong đời nhân xử thế, tiếp vật và trong hành động tạo tác. Mọi khởi tâm động niệm, hành động việc làm của chúng ta đều mang nặng tình chấp, xoay quanh *“cái ta”* và *“cái của ta”*.

Mọi việc làm của chúng ta đều mang tình chấp, mang cái ta và cái của ta. Nếu chúng ta nói đây là thân bằng quyến thuộc, đây là con ta, thì thật ra chúng ta chỉ nhìn thấy đời này. Còn các đời trước, chúng ta có biết bao nhiêu là thân bằng quyến thuộc; thậm chí tất cả chúng sanh từ vô lượng kiếp đều là thân quyến. Chính vì vậy, Phật mới nói rằng ta và chúng sanh đều là một thể. Trong Kinh, Phật đã khẳng định: ***“Tất cả thân nam nhân là cha ta thời quá khứ và là một vị Phật ở tương lai. Tất cả thân nữ nhân là mẹ ta thời quá khứ và là một vị Phật ở tương lai.”***

Đó mới là chân tướng sự thật, còn giả tướng thì sẽ có lời nói: ***“Đây là cha tôi, đây không phải cha tôi. Đây mới là mẹ tôi, kia không phải mẹ tôi”***. Chúng ta chỉ nhìn thấy ngay đời này, còn trong vô lượng kiếp chúng ta lại phủ nhận, kể cả người mà đời quá khứ chúng ta thân yêu nhất. Chỉ cần qua một đời là chúng ta đã quên sạch rồi!

Hòa Thượng nói: ***“Phật y theo nhị đế mà nói pháp. Nhị đế gồm hai loại, một loại là chân đế, một loại là tục đế. Cảnh giới mà Ngài chứng được là cảnh giới chân đế, cho nên Ngài nói tất cả pháp đều không sanh không diệt. Chúng ta phải chân thật thể hội!”*** Chúng ta chưa chứng được cảnh giới chân đế nên vẫn đang ở trong có sanh có diệt. Chúng ta tu học Phật pháp nên phải thấu hiểu vì sao

lúc thì Phật nói cảnh giới bất sanh bất diệt, lúc thì Phật nói đến cảnh giới của chúng sanh là có sanh có diệt. Hai cách nói này đều không có mâu thuẫn.

Phật có thể ở trong định giảng pháp cho hàng Bồ Tát nghe, cho nên nếu Phật dùng cảnh giới của Phật Bồ Tát nói cho chúng ta nghe thì chúng ta không cách gì có thể hiểu được. Phật Bồ Tát mà đem cảnh giới của các Ngài nói cho chúng sanh nghe thì cũng giống như giáo sư hay giảng viên đại học đem kiến thức chuyên sâu giảng cho các em mầm non, các em lớp 1; kết quả là các em không thể hiểu.

Trên Kinh Pháp Hoa, Phật nói rằng vì chúng sanh không tiếp nhận được pháp nhất thừa nên Ngài phải nói pháp nhị thừa (pháp để chứng Thanh Văn, Duyên Giác) và tam thừa (pháp để có thể làm Thiên nhân, làm Người). Cho nên nếu chúng ta học Phật pháp mà không có người giảng giải thì không khéo chúng ta cứ bắt tay học pháp mà Phật nói cho Bồ Tát nghe. Học như thế thì cứ học mãi học mãi mà không thể hiểu, để rồi cuối cùng lại phán xét Phật pháp không thấu tình đạt lý.

Hòa Thượng từng kể câu chuyện về Vua Lương Võ Đế - một người học Phật chuyên cần nhưng ngày ngày không lo cho quốc gia, không chỉnh trang triều chính, suốt ngày chỉ giảng lý không. Đến nỗi Vua Lương Võ Đế cùng cả triều đình bị một vị quan cấp thấp dấy quân tào phản, bắt nhốt và bỏ đói cho đến chết. Hằng ngày ông nói lý không nhưng ông không đạt được lý không, chưa thật chứng được nó cho nên vẫn bị khổ đau.

Hòa Thượng nói: ***“Tu học ở nơi Phật pháp là phải tu từ nơi tâm của mình vì tâm mình vốn không sanh không diệt, chính mình chân thật không sanh không diệt. Lúc nào bạn chứng được không sanh không diệt thì lúc đó bạn đã thành Phật rồi.”*** Cảnh giới này vượt ngoài tầm hiểu biết của chúng ta. Cho nên chúng ta chỉ nghe để biết cảnh giới mà Phật Bồ Tát đã chứng được. Chúng ta ngày ngày ăn chay, niệm Phật, diệt phiền não tập khí xấu ác đã là việc khó. Tuy nhiên, điều đáng ngại là có người khi tiếp cận Phật pháp lại chọn bộ Kinh to nhất để tu.

Pháp của Phật được giảng giải cho nhiều đối tượng, lúc thì Phật nói cho Bồ Tát, lúc Ngài lại nói cho một người nông dân, một người trí thức, hay một người không có học thức. Ngay đến Hòa Thượng Tịnh Không cũng vậy. Ngài từng dặn

chúng ta rằng: “*Khi nghe tôi giảng, mọi người phải chú ý tôi đang giảng ở đạo tràng nào. Tôi sẽ giảng theo pháp tu của đạo tràng mời tôi đến, và nếu các vị lấy bài giảng đó làm pháp tu của mình thì sai rồi.*”

Đạo tràng Thiền từng mời Hòa Thượng giảng về Thiền. Ngài giảng hay đến nỗi có người hỏi sao Ngài không tu Thiền, thì Ngài nói căn tánh của Ngài chỉ hợp với Tịnh Độ. Do đó, Phật pháp rộng mênh mông, bao đời Tổ sư Đại đức đã giảng giải rất nhiều nhưng không phải pháp nào cũng nghe; nghe nhiều thứ quá cuối cùng không biết phải tu pháp nào. Đây là điều chúng ta phải đặc biệt chú ý.

Có nhiều người nghe pháp của vài chục giảng sư, đây là điều không tốt bởi nghe nhiều người sẽ khiến họ không biết tu pháp nào và làm thế nào cho đúng. Hòa Thượng từng nói rằng Phật pháp nếu không có người giảng giải, thì cho dù là một bậc trí thức, chúng ta cũng không dễ dàng thấu hiểu. Nhiều năm qua chúng ta nghe pháp từ Hòa Thượng Tịnh Không, càng nghe chúng ta càng cảm thấy hoan hỷ, cảm thấy con đường chúng ta đi rất thông thoáng, khoáng đạt. Càng nghe, càng làm, càng có kết quả. Vậy thì nghe một người có phải là có lợi ích không? Đi một đường thì có thể đến đích, nghe một người thì có thể đến nơi. Chỉ cần đi cao tốc số 1 thì chúng ta có thể đi thẳng từ Nam chí Bắc, từ Bắc chí Nam. Ra đường mà chúng ta đứng giữa ngã ba, ngã tư, ngã năm, ngã sáu, ngã bảy là không biết đi đường nào cho đúng để đến nơi. Có lẽ chọn đại một con đường, xác suất đến nơi chỉ là 1/7. Nếu chúng ta nghe 10 hay 20 vị giảng sư thì xác suất đến đích chỉ còn 1/10 hay 1/20.

Cho nên, chúng ta nghe Phật pháp thì phải hiểu là pháp để đối trị với từng căn tánh của chúng sanh. Lúc thì Ngài nói cho Bồ Tát, lúc Ngài nói cho Thanh Văn, cho A La Hán, cho Tu Đà Hoàn, cho nông dân, hay cho một bậc trí thức. Pháp của Phật cũng không nên chú thích là pháp này chỉ nói cho người nông dân, người trí thức không nên nghe, v.v.. Phật pháp mênh mông rộng lớn, chư Phật Bồ Tát, các Tổ sư Đại đức nhiều đời cũng giảng giải Phật pháp, cho nên chúng ta phải biết pháp nào phù hợp với căn tánh của mình. Nếu chọn pháp không phù hợp căn tánh thì chẳng khác nào người uống thuốc quá liều.

Cách đây ba bốn năm, tôi rất muốn chia sẻ học tập cùng mọi người bộ Tịnh Độ Đại Kinh Khoa Chú, tuy nhiên, tôi thấy số người có thể tiếp nhận không được bao nhiêu. Tôi muốn mạch pháp của Hòa Thượng được luân chuyển, cũng là để

tri ân Hòa Thượng, cho nên tôi đã thay đổi, chuyển sang chia sẻ Phật học Thường thức. Phật pháp phải phù hợp với căn tánh thì mới chân thật mang lại lợi ích. Rất nhiều người không biết điều này nên thường chọn bộ Kinh nào thật hoành tráng để học tập./.

### ***Nam Mô A Di Đà Phật***

*Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!*

*Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!*